



Basservice, rättsskydd och tillstånd
Näringstillsyn

Sammandrag av resultaten i webbenkäten om produktförsäljare - fordonshandlarna

1 Ärende

Regionförvaltningsverket i Södra Finland (nedan regionförvaltningsverket) utövar riksomfattande tillsyn över efterlevnaden av lagen om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism (444/2017, nedan penningtvättslagen). Aktörer som omfattas av regionförvaltningsverkets tillsyn enligt penningtvättslagen är bland annat de som affärs- eller yrkesmässigt säljer eller förmedlar varor, till den del de kontant betalar eller får en betalning eller flera med varandra sammanhängande betalningar som sammanlagt uppgår till minst 10 000 euro.

I den nationella riskbedömningen om penningtvätt och finansiering av terrorism (2021) har risknivån för både penningtvätt och finansiering av terrorism uppskattats till 2 (på skalan 1–4), dvs. en måttligt betydande risk. I riskbedömningen identifieras särskilt aktörernas okunskap om anmälningsskyldigheten gällande kontanter som en risk. Särskilt handeln med värdefulla bilar, båtar och maskiner kan ses som betydande riskfyllda produkter och tjänster inom branschen.

I maj-juni 2022 genomförde regionförvaltningsverket en tillsynskampanj genom en Webropol-enkät vars syfte var att bland de aktörer som säljer eller förmedlar fordon kartlägga dem som omfattas av tillämpningsområdet för penningtvättslagen. Genom enkäten samlades också information om hur aktörerna verkar för att fullgöra skyldigheterna enligt penningtvättslagen och vilken

uppfattning om riskerna för penningtvätt och finansiering av terrorism aktörerna i branschen har.

Enkäten skickades till aktörer i följande näringsgrensklasser:

- TOL 45111 Partihandel med personbilar och lätta motorfordon
- TOL 45112 Detaljhandel med personbilar och lätta motorfordon
- TOL 45191 Partihandel med lastbilar och andra tunga motorfordon
- TOL 45192 Detaljhandel med husvagnar och övriga motorfordon
- TOL 45311 Partihandel med reservdelar och tillbehör till motorfordon (exkl. däck)
- TOL 45312 Partihandel med däck
- TOL 45321 Detaljhandel med reservdelar och tillbehör till motorfordon utom motorcyklar (exkl. däck)
- TOL 45322 Detaljhandel med däck
- TOL 45401 Partihandel med motorcyklar inklusive reservdelar och tillbehör
- TOL 45402 Detaljhandel med motorcyklar inklusive reservdelar och tillbehör

Enkäten besvarades av sammanlagt 987 aktörer inom den utsatta tiden.

2 Sammanfattning av resultaten i enkäten

De viktigaste iakttagelserna i enkäten är följande:

- Av alla som svarade hörde 41% till kategorin TOL 45112 Detaljhandel med personbilar och lätta motorfordon. Andra betydande bransch kategorier var TOL 45321 Detaljhandel med delar och utrustning till motorfordon (26%) och TOL 45322 Detaljhandel med däck (18%).
- Bland dem som svarade fanns både företag utan anställda och företag som hade tiotals eller hundratals anställda. Medianen var 2 personer och medeltalet 13,1 personer.



- Av alla respondenter uppgav 51% att både privatpersoner och företag är den viktigaste målgruppen för affärsverksamheten.
- De som svarade säljer eller förmedlar i regel varor **i Finland**. Övriga länder som respondenterna meddelade att de säljer i eller förmedlar varor till är bland annat **Sverige och Estland**. En del av aktörerna förmedlade också varor i större utsträckning till andra EU-/EES-länder (7%) och till och med utanför EU/EES-området (3%).
- Av alla som svarade uppgav 49% att beloppen som betalas i medeltal är under 1 000 euro. Av respondenterna uppgav 16% att det genomsnittliga beloppet är över 10 000 euro. Det gällde betalningar i vilken form som helst.
- 96% av respondenterna uppgav att det inte förekommit eller förekommer kontantbetalningar på över 10 000 euro i företagets affärsverksamhet. **Av respondenterna uppgav 4% kontantbetalningar på över 10 000 euro i sin affärsverksamhet.** Enligt svaren hade kontantbetalningar förekommit eller förekommer några gånger per år, en gång per år eller mer sällan.
- Risker för penningtvätt och finansiering av terrorism i samband med det egna företagets verksamhet ansågs i regel vara obetydlig eller liten. Den här bedömningen motiverades bland annat med betalningssätten som företaget använder och med att beloppen i transaktionerna är små och att kundkretsen är bekant från förut. Företagets identifiering och bedömning av risker i den egna verksamheten baserade sig oftast på en rätt subjektiv syn på hur riskfri den egna verksamheten är.
- Riskerna i den egna verksamheten bedömdes i regel vara lägre än de risker som hänför sig till branschen eller varuhandeln i allmänhet.
- Branschen ansågs i regel vara förknippad med en liten risk för penningtvätt. Risker för finansiering av terrorism bedömdes vara mindre än risken för penningtvätt, i regel obefintlig eller liten. Vissa aktörer bedömde ändå risken för både penningtvätt och finansiering av terrorism som stor.
- Inom branschen är man endast delvis medveten om och identifierar riskerna för penningtvätt i samband med kontanter.

Av svaren kunde man till exempel se att vissa aktörer inom branschen inte känner till att undersökningar visar att kontanter fortfarande är ett av de viktigaste instrumenten för penningtvätt i dagens läge.

- Enligt svaren var det svårare att uppfatta sambandet mellan kontanter och finansiering av terrorism. Även mycket små kontantbelopp kan användas för finansiering av terrorism, och misstanken gäller användningen av medlen.
- Som **risker i anslutning till branschen** gav enkäten följande:
 - Riskerna hänför sig till kontantanvändare och stora kontantbetalningar
 - Idag finns det oftast ingen rimlig grund för användning av kontanter
 - Mindre transaktioner och andra betalningssätt än kontantbetalningar minskar risken
 - Företagets storlek och omsättning påverkar riskerna
 - De dyrare fordonen och de stora summorna/kontantbeloppen ökar risken
 - Företagets geografiska läge inom Finland påverkar riskerna
 - Försäljning av begagnade lastbilar och andra fordon till utlandet kan utgöra en riskfaktor
 - Partihandeln inom branschen är mindre riskfylld, eftersom ytterst lite kontanter används inom partihandeln
- De största riskerna inom branschen för penningtvätt och finansiering av terrorism upplevs vara **utländska kunder, användning av kontanter, utmaningar med att reda ut medlens ursprung och tillfälliga engångskunder.**
- Vid uppföljningen av kunden fästs mest uppmärksamhet vid **förändringar i kundens betalningsbeteende, vid att köpesumman helt eller delvis betalas av någon annan än kunden själv och vid att den produkt/vara som köps eller säljs avviker från vad som är vanligt för kunden eller kundgruppen.**

- Då det gäller att fullgöra skyldigheterna enligt penningtvättslagen upplevdes det som utmanande eller oklart att följa kundens verksamhet, identifiera PEP-personer och identifiera tvivelaktiga transaktioner.

3 Slutligen

Regionförvaltningsverket tackar alla som deltog i enkäten. Regionförvaltningsverket påminner om att aktörer som betalar eller tar emot kontantbetalningar¹ på minst 10 000 euro inom varuhandeln ska anmäla sig till det register för övervakning av penningtvätt som förs av regionförvaltningsverket. Ansökan till registret görs i regionförvaltningsverkets [e-tjänst](#). Enligt penningtvättslagen ska rapporteringsskyldiga exempelvis identifiera sina kunder och kontrollera kundernas identitet och rapportera om suspekta transaktioner till centralen för utredning av penningtvätt vid Centralkriminalpolisen.

Regionförvaltningsverket påminner också om att kontantbetalningar på över 10 000 euro i regel kan anses vara exceptionella. Användningen av kontanter som betalningsmedel har minskat betydligt under de senaste decennierna, men trots det används kontanter fortfarande i stor utsträckning i brottslig verksamhet. När det gäller kontantbetalningar på över 10 000 euro ska man särskilt noggrant utreda bland annat syftet med transaktionen, tillgångarnas ursprung och användningsändamål och med låg tröskel underrätta centralen för utredning av penningtvätt om misstänkta transaktioner. Anmälan ska också göras när en affärstransaktion eller kundrelation vägras på grund av dess tvivelaktiga natur. **Anmälan om en misstänkt transaktion är inte en brottsanmälan** och det krävs inte att aktören lägger fram bevis som stöd för sin misstanke eller bedömer om det är fråga om ett brott.

¹ Med kontanter avses fysiska sedlar och mynt.



Mer information om penningtvättslagen och skyldigheterna i lagen hittas på regionförvaltningsverkets webbplats rfv.fi/penningtvatt. På webbplatsen finns också regionförvaltningsverkets anvisningar, såsom anvisning om rapportering av misstänkta transaktioner. I anvisningen om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism finns också en egen branschspecifik anvisning för aktörer som bedriver varuhandel. Mer information om hur penningtvätt och finansiering av terrorism kan förhindras finns också på myndigheternas gemensamma webbplats rahanpesu.fi.

Mer information

Överinspektör Krista Hautakangas
fornamn.efternamn@rfv.fi
penningtvatt@rfv.fi